

Sygn. akt IV CNP 17/19

POSTANOWIENIE

Dnia 9 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi pozwanego
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Okręgowego w G.
z dnia 13 lipca 2018 r., sygn. akt XVI Ca (...),
w sprawie z powództwa (...) Bank Spółki Akcyjnej w W.
przeciwko D. G.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 stycznia 2020 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. oddala wniosek powoda o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

UZASADNIENIE

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, pozwalającym na zakwestionowanie orzeczeń, których wydanie stało się źródłem szkody, a które równocześnie pozostają w oczywisty i rażący sposób sprzeczne z prawem. Podstawę uwzględnienia skargi stanowić może wadliwość orzeczenia o zasadniczym i ewidentnym charakterze, nie zaś każdy, nawet marginalny czy wątpliwy, wypadek jego sprzeczności z prawem (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 października 2014 r., V CNP 15/14, nie publ. oraz z dnia 16 czerwca 2015 r., IV CNP 72/14,

nie publ.). Równocześnie, skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku posiada ściśle określony cel – służąc uzyskaniu prejudykatu w rozumieniu art. 417¹ § 2 k.c., niezbędnego do dochodzenia odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa w odrębnym postępowaniu.

Od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G. z 13 lipca 2018 r. pozwany D.G. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wskazując, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Zaznaczył, że brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, wyrok nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną oraz nie może być pozbawiony wykonalności w trybie powództwa przeciwegzekucyjnego.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - pomijając inne ograniczenia – jest, zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., dopuszczalna wtedy, gdy zmiana lub uchylenie zaskarżonego orzeczenia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wymaganie to wynika z przyjętego przez prawodawcę założenia, że odpowiedzialność majątkowa Skarbu Państwa przewidziana w art. 77 Konstytucji i art. 417¹ § 2 k.c. może wchodzić w grę wtedy, gdy strona poszkodowana uczyniła wszystko co możliwe, aby nie dopuścić do powstania szkody. Obowiązkiem strony jest wykorzystanie wszystkich istniejących w systemie środków prawnych i dopiero ich bezskuteczność lub brak może - w wypadku wystąpienia szkody - uzasadniać odpowiedzialność państwa.

Przed wniesieniem skargi, a więc przed dniem 8 stycznia 2019 r., do polskiego systemu prawnego wprowadzono kolejny nadzwyczajny środek zaskarżenia, tj. skargę nadzwyczajną, której celem jest eliminacja prawomocnych orzeczeń naruszających zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji albo w sposób rażący naruszających prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie.

Zważywszy, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej – zgodnie z art. 91 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 825, dalej jako: „ustawa o SN”) – prowadzi, z zastrzeżeniem wyjątków określonych w art. 89 § 4 ustawy o SN – do uchylenia zaskarżonego orzeczenia

i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania albo do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i orzeczenia na nowo co do istoty sprawy, a więc do eliminacji przyczyny „szkody judykacyjnej”, jest oczywiste, iż spełniając wymagania określone art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., wnoszący skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia musi wykazać, że wzruszenie zaskarżonego wyroku nie jest możliwe także w wyniku wniesienia skargi nadzwyczajnej.

Oznacza to, że począwszy od dnia 4 kwietnia 2018 r. strona wnosząca skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wypełniając obowiązek przewidziany w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., musi wykazać, że złożyła do uprawnionego organu (art. 89 § 2 ustawy o SN) wniosek o wniesienie skargi nadzwyczajnej i nie został on uwzględniony. Niewykazanie tej okoliczności powoduje odrzucenie skargi na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. Strona nie może wprawdzie wnieść skargi nadzwyczajnej samodzielnie, jednak może zwrócić się do legitymowanego podmiotu o jej wniesienie (por. w odniesieniu do Prokuratora Generalnego § 335a-335m rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 kwietnia 2016 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 1206). Wystąpienie do uprawnionego podmiotu nie obliguje go do wniesienia skargi, aktywność ta jest jednak nieodzowna, gdyż strona czyni w ten sposób zadość wymaganiu wykorzystania wszelkich dostępnych dla niej prawnych mechanizmów służących wzruszeniu prawomocnego orzeczenia, co warunkuje dopuszczalność skargi o stwierdzenie jego niezgodności z prawem i uruchomienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Negatywna ocena podmiotu uprawnionego do wniesienia skargi nadzwyczajnej i wynikająca z niej obiektywna niemożność – z punktu widzenia strony – uchylenia lub zmiany prawomocnego orzeczenia w drodze skargi nadzwyczajnej, otwiera drogę do żądania stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, OSNC 2018, nr 12, poz. 121, z dnia 6 listopada 2018 r., II CNP 46/18, nie publ., z dnia 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, nie publ., z dnia 4 stycznia 2019 r., IV CNP 27/18, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., II CNP 47/18, nie publ., z dnia 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18 i II CNP 8/18, nie publ., z dnia 11 stycznia 2019 r., II CNP 55/18, nie publ.).

W niniejszej sprawie skarżący nie wykazał, że zwrócił się z wnioskiem do jednego z organów określonych w art. 89 § 2 ustawy o SN o złożenie skargi nadzwyczajnej od zaskarżonego wyroku i wniosek ten został załatwiony negatywnie.

Z opisanych wyżej przyczyn Sąd Najwyższy odrzucił skargę na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Zawarty w odpowiedzi na skargę wniosek powoda o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi Sąd Najwyższy oddalił, gdyż powód nie zauważył, że istnieją podstawy do odrzucenia skargi, i wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania albo o jej oddalenie (por. *mutatis mutandis* orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 1934 r. CII 1677/34, Zb. Urz. 1935, poz. 204, oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r. III CKN 563/01, nie publ., z dnia 29 marca 2011 r. IV CSK 593/10, nie publ. i z dnia 8 sierpnia 2012 r. II CSK 112/12, nie publ.).